

Лазаренко А. М.,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри кримінально-виконавчого та кримінального права,

Пенітенціарна академія України, м. Чернігів, Україна

ORCID: 0000-0003-3808-6711;

Федорова Ю. Є.,

слухачка магістратури,

Пенітенціарна академія України, м. Чернігів, Україна

МЕТОДИ КРИМІНОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮВАННЯ ТА ЇХ РОЛЬ У ЗАПОБІГАННІ СЕРІЙНИМ УБИВСТВАМ

У статті здійснено комплексний аналіз методів кримінологічного профілювання серійних убивць, досліджена їхня ефективність та роль у запобіганні серійним злочинам. Визначені основні методи профайлінгу, зокрема кримінально-аналітичний, психологічний, географічний, лінгвістичний та цифровий. Проведено детальний аналіз психологічного профайлінгу, який використовується для визначення мотивації та поведінкових особливостей серійних убивць. Географічне профілювання дозволяє визначити зону активності злочинця, що підвищує ефективність пошуку та затримання підозрюваних. Лінгвістичне профілювання, засноване на аналізі стилю письма та мовних особливостей, дає змогу встановлювати авторство анонімних повідомлень і загроз. Цифровий аналіз, зокрема метод OSINT та алгоритми штучного інтелекту, значно розширює можливості правоохоронних органів у відстеженні та профілюванні злочинців у кіберпросторі. Обумовлено, що оптимальна стратегія запобігання серійним убивствам – комбінований підхід з використанням цифрового аналізу, кримінальної аналітики, геопрофілювання та психологічного аналізу.

Ключові слова: кримінологічне профілювання, профайлінг, метод, методологія кримінологічних досліджень, злочин, особа злочинця, серійні вбивства, насильницька злочинність, прогнозування, запобігання злочинності.

Постановка проблеми. Серійні вбивства становлять одну з найбільш небезпечних і резонансних форм тяжких злочинів, що спричиняють значні соціальні, психологічні та кримінологічні наслідки. Вони характеризуються не тільки чисельністю жертв, але й певною закономірністю у виборі об'єктів злочину, методами його вчинення та мотивацією злочинця. Однією з основних проблем розслідування серійних убивств є складність ідентифікації злочинця, оскільки в багатьох випадках між ним і жертвами відсутні безпосередні соціальні

або кримінальні зв'язки. Крім того, методи скоєння кримінальних правопорушень можуть змінюватися, що ускладнює формування загальної картини злочинної діяльності. Традиційні методи розслідування серійних злочинів, такі як криміналістичний аналіз, виявлення прямих доказів та класична оперативно-розшукова діяльність, часто виявляються недостатньо ефективними у випадках, коли злочинець уникає типових слідчих помилок або діє з високим рівнем організованості.

В умовах зростання рівня латентної злочинності виникає необхідність застосування більш глибокого й аналітичного підходу до ідентифікації серійних убивць. У зв'язку з цим кримінологічне профілювання набуває особливого значення, адже воно дозволяє розширити можливості правоохоронних органів у виявленні та затриманні злочинців шляхом аналізу їхньої поведінки, мотивів, географічних переміщень, цифрової активності. Дослідження методів кримінологічного профілювання серійних убивць є важливим для вдосконалення методології кримінологічних досліджень, що сприятиме підвищенню ефективності запобігання вказаному виду злочинності.

Формулювання мети. Метою статті є аналіз методів кримінологічного профілювання серійних убивць, визначення їх переваг і недоліків у запобіганні серійним убивствам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Кримінологічне профілювання як метод аналізу злочинної поведінки у своїх працях розглядали вітчизняні та закордонні науковці, зокрема Мацола М. І., Цільмак О. М., Кондратюк О. В., Дмитрик Ю. І., Зачек О. І., Подільчак О. М., Нестерова І. А., Галустян О. А., Чаудхурі М., Абедін М., Амбер Шерер Дж., Джарвіс Дж. та інші.

Виклад основного матеріалу. Серійні вбивства є історичним явищем і належать до особливо небезпечних злочинів проти особи. Суспільна загроза останніх зумовлюється повторюваністю, жорстокістю та часто відсутністю очевидного мотиву. Попри це на сьогодні термін «серійні вбивства» не має законодавчого закріплення в національному правовому полі.

Відсутність єдиного визначення у правозастосовній практиці та серед науковців значно ускладнює процес кваліфікації таких злочинів, їх розслідування і профілактику.

На переконання П. Біленчука та О. Певцова, серійні вбивства – це сукупність убивств однієї й більше осіб, у двох і більше епізодах, скоєних однією особою (іноді групою осіб), які вчинені в умовах неочевидності, з певним проміжком у часі, характерним є стійкий (головний) мотив, який спрямований на заподіяння смерті іншим особам [1, с. 145].

На основі аналізу різних наукових підходів слід виділити такі ознаки серійних убивств: **повторюваність злочинів**, наявність «періоду охолодження» (тобто повернення злочинця до «звичайного» життя між епізодами вбивств), **відсутність раціонального мотиву, типова методика скоєння злочину**, психологічна трансформація після вчинення злочину (тобто зняття певної психологічної напруги та отримання задоволення під час убивства, що стає подразником для вчинення наступного злочину).

Отже, серійні вбивства становлять складну кримінологічну проблему, у зв'язку з чим особливого значення набуває кримінологічне профілювання (далі – профайлінг). Ця методика дає змогу дослідити механізм злочинної поведінки та визначити модель особистості того, хто вчинив злочин.

Встановлення зв'язку між кримінальним правопорушенням і конкретною особою ґрунтується на положеннях про узгодженість злочинної та незлочинної поведінки (behavioral consistency), а також подібності злочинів і осіб, які їх вчинили, – гомології (homology) [2]. Попри те, що в сучасному розумінні цей підхід сформувався лише у XX столітті, окремі спроби аналізу психологічних та поведінкових характеристик злочинців були ще в ранніх кримінологічних дослідженнях.

Серед перших задокументованих випадків використання поведінкового аналізу для виявлення злочинця вважається справа Джека-Різника. У 1888 році серія жорстоких убивств у районі Вайтчепел (Лондон) викликала значний суспільний резонанс, що спонукало правоохоронців до пошуку нових методів ідентифікації злочинця [3, с. 36]. Хоча тодішні детективи ще не використовували поняття «профілювання»,

аналітичні спроби виявлення особи вбивці мали схожі риси із сучасним кримінологічним аналізом.

Одним із перших офіційних документів, що містив елементи кримінологічного профілю, став звіт, підготовлений Томасом Бондом – судовим хірургом, якого було залучено до розслідування. Звіт містив ранні елементи кримінального профілювання. Він стверджував, що злочинець діяв самостійно, мав патологічні девіації, не володів медичними навичками та діяв імпульсивно, що свідчило про емоційну нестабільність [3, с. 36]. Незважаючи на те, що розслідування справи Джека-Різника не призвело до встановлення особи злочинця, воно стало відправною точкою для формування майбутніх методів аналізу поведінки серійних убивць.

Зростання кількості серійних злочинів протягом XX століття в поєднанні з розвитком психології та кримінології спричинило поступову еволюцію кримінологічного профілювання до статусу науково обґрунтованої методики. Цей процес характеризувався інтеграцією емпіричних даних, теоретичних моделей та аналітичних підходів, що сприяло підвищенню точності прогнозування поведінки злочинців та ефективності їх ідентифікації.

Окремо слід відзначити праці, спрямовані на вивчення девіантної поведінки та психопатологічних виявів у серійних убивць. У науковій праці «Злочинна людина» 1876 року Чезаре Ломброзо започаткував концепцію «вродженого злочинця», що базувалася на фізіогномічних характеристиках [4, с. 369]. Учений класифікував злочинців на чотири типи та стверджував, що їх можна ідентифікувати за особливостями будови черепа й рис обличчя. Незважаючи на критику, робота дослідника стала першою спробою науково обґрунтувати прогнозування злочинної поведінки.

Ганс Гросс, основоположник кримінальної психології та криміналістики, започаткував концепцію поведінкового аналізу в кримінологічному профілюванні. У своїй праці «Керівництво для судових слідчих, чинів жандармерії та поліції» 1893 року він стверджував, що злочинна поведінка є відображенням особистісних характеристик злочинця, а кожен злочинець має унікальний стиль дій [4, с. 370]. Гросс

наголошував на необхідності аналізу цього стилю для ідентифікації злочинців, що стало фундаментом для сучасних методів профілювання. Дослідження цих учених заклали основи для подальшого аналізу злочинної поведінки.

Одним з ключових етапів у розвитку кримінологічного профілювання стало заснування 1972 року Behavioral Science Unit (далі – BSU) у Федеральному бюро розслідувань (далі – ФБР) США. Створення цього підрозділу було відповіддю на зростання кількості серійних злочинів та необхідність глибшого аналізу особистості злочинців. Працівники BSU, такі як Джон Дуглас і Роберт Реслер, розпочали систематичні дослідження серійних убивць, проводячи інтерв'ю з ув'язненими злочинцями, аналізуючи особливості їхньої поведінки та мотивацію [4, с. 372]. Це дало змогу розробити методики, які стали основою для сучасного кримінологічного профілювання.

Кримінологічний профайлінг відіграє ключову роль у розслідуванні серійних убивств, оскільки уможливорює не лише встановлення особи злочинця, а й прогнозування його подальших дій, що сприяє оперативному затриманню та запобіганню новим злочинам. Прикладом застосування кримінологічного профайлінгу є гучна справа **Теда Банді**, який вважається одним із найжорстокіших серійних убивць в історії США, адже був визнаний убивцею 30 молодих жінок протягом 1970-х років.

Профайлери ФБР описали Банді як «організованого серійного вбивцю» з високим рівнем інтелекту, який ретельно планував свої злочини та використовував свою зовнішню привабливість для маніпуляції жертвами. Завдяки аналізу моделі його поведінки та численним свідченням жертв, яким вдалося втекти, слідчі змогли скласти точний психологічний портрет злочинця. Це уможливило звуження кола підозрюваних і зрештою призвело до його арешту 1975 року. Після затримання злочинець намагався маніпулювати слідством, однак профайлери передбачили його поведінкові стратегії, що сприяло збору доказової бази та винесенню обвинувального вироку [13].

Справа Теда Банді стала прецедентом, який продемонстрував ефективність кримінального профайлінгу в розслідуванні серійних убивств.

Сучасний розвиток кримінологічного профілювання ґрунтується на синтезі кримінологічних, психологічних та цифрових методів аналізу злочинності. Залежно від об'єкта аналізу виділяють такі основні види профайлінгу: 1) кримінально-аналітичний профайлінг; 2) психологічний профайлінг; 3) географічний профайлінг; 4) лінгвістичний профайлінг; 5) цифровий профайлінг. Детальне дослідження кожного з цих методів є необхідним для оцінки їхньої ефективності в запобіганні серійним убивствам.

1. Кримінально-аналітичний профайлінг – це метод дослідження злочинної поведінки, який ґрунтується на аналізі статистичних даних, закономірностей повторюваності злочинів, а також характерних особливостей злочинців та їхніх жертв. Цей підхід передбачає глибоке дослідження інформації про способи вчинення злочинів, демографічні характеристики злочинців, часові й територіальні аспекти їхніх дій. Завдяки використанню аналітичних алгоритмів та великих масивів кримінальних даних кримінально-аналітичний профайлінг допомагає встановити зв'язки між різними епізодами злочинної діяльності, визначити потенційні групи ризику та прогнозувати майбутні злочини.

Одним з найефективніших інструментів кримінального аналізу є програма ViCAP (далі – Violent Criminal Apprehension Program), запроваджена ФБР 1985 року, яка допомагає правоохоронним органам аналізувати складні злочини з високим рівнем латентності. Ця система зі штучним інтелектом є національною базою даних для збирання, зберігання та аналізу інформації про насильницькі злочини, зокрема серійні вбивства.

ViCAP дає змогу правоохоронним органам аналізувати повторювані закономірності у скоєнні злочинів, порівнювати дані про невіршені справи та ідентифікувати потенційних злочинців за спільними характеристиками їхніх дій [5, с. 184].

Отже, перевагами вищезазначеного методу є використання великих масивів даних та алгоритмів штучного інтелекту (ViCAP), проведення аналізу статистичних даних сприятиме розумінню демографічного профілю злочинців, їхніх жертв, що уможливить прогнозування можливих ризиків. Однак є й такі недоліки, як висока латентність серійних убивств, постійна

мінливість поведінки злочинця, його бажання уникати повторюваності дій – усе це ускладнює збирання достатньої кількості даних для якісного профілювання.

2. Одним із ключових методів кримінологічного аналізу є психологічний профайлінг. Останній передбачає визначення індивідуальних особливостей злочинця на основі його поведінки, мотивації та стилю скоєння злочину. Психологічний аналіз відіграє ключову роль у процесі створення профілю злочинця. Як зазначено в дослідженнях ФБР, використання концепції організованих та дезорганізованих злочинців дає можливість правоохоронцям встановлювати психологічний стан підозрюваного, його рівень соціальної адаптації і типові поведінкові патерни. Крім того, сучасні підходи до профайлінгу містять аналіз особистісних характеристик на основі когнітивних моделей та нейропсихологічних тестів. Серед найвідоміших інструментів психологічного аналізу слід відзначити програму Criminal Investigative Analysis (далі – CIA), яка була розроблена підрозділом ФБР для систематичного дослідження злочинної поведінки серійних убивць, сексуальних злочинців та інших небезпечних рецидивістів [6].

Основна мета CIA – виявлення закономірностей у діях злочинців, що допомагає створювати точні психологічні портрети підозрюваних та прогнозувати їхню майбутню поведінку.

Прикладом ефективного використання психологічного профайлінгу є справа Джеффрі Дамера, серійного вбивці зі штату Мілуокі (США). Його профіль вказував на високий рівень нарцисизму, соціопатію та нездатність до емпатії, що дало змогу слідчим передбачити його подальші дії. Під час аналізу місць злочинів було виявлено, що Дамер зберігав сувеніри від своїх жертв, що є типовою поведінкою серійних убивць із сексуальним підтекстом у мотивації. Аналіз його поведінки під час допитів допоміг з'ясувати, що він мав ознаки особистості, яка прагне контролювати, про що засвідчила ритуалізація його злочинів [7]. Ці знання дали підстави детективам звузити коло підозрюваних та успішно завершити розслідування.

Таким чином, зазначений метод профілювання допомагає спрогнозувати майбутні дії злочинця, звузити коло пошуків,

оскільки психологічні характеристики можуть вказувати на можливий тип особистості злочинця. Серед недоліків, на нашу думку, слід виділити високий ризик суб'єктивності у висновках, особливо якщо аналіз проводиться без глибоких наукових даних; не завжди можливо точно передбачити місце або спосіб скоєння наступного злочину.

3. Географічне профілювання – це аналітичний метод, що використовується правоохоронними органами для виявлення найбільш вірогідного місця проживання серійного злочинця шляхом аналізу просторового розподілу скоєних ним злочинів. Серійні злочинці, як правило, не обирають місця для своїх злочинів випадково. Вони схильні діяти в межах «зони комфорту», яка стосується місць, де вони почуваються впевнено.

Засновником цього методу вважають Кіма Россмана, який розробив формулу розрахунку ймовірного місця проживання злочинця. Вона базується на таких параметрах, як середня відстань між місцями злочинів, густина злочинних епізодів у конкретній зоні та рівень мобільності злочинця. Россман дійшов висновку, що більшість серійних убивць живуть або працюють у відносній близькості до місць скоєння злочинів, але не в їхньому епіцентрі, оскільки це підвищує ризик бути викритими [8, с. 234–235].

Інший важливий внесок зробив учений Девід Кантер, який сформулював «теорію кола». Згідно з останньою серійні вбивці зазвичай діють у певному географічному ареалі, їхнє місце проживання часто розташоване приблизно в центрі цього кола. Ця теорія базується на аналізі просторової поведінки злочинця та визначенні його «орієнтирних точок», що дає змогу прогнозувати ймовірні місця скоєння наступних злочинів. Згадана концепція зазнала подальшого теоретичного осмислення та розвитку 1993 року, коли Кантер спільно з Ларкіном розробив дві моделі поведінки злочинця: модель мародера та модель постійного пасажера. Згідно з цими моделями злочинці обирають місця для скоєння злочинів по-різному, наприклад, відповідно до характеру їх просторової поведінки. Модель мародера передбачає, що злочинець діє в межах свого звичного середовища, тобто поблизу місця проживання чи роботи. Натомість модель постійного пасажера

описує злочинця, який навмисно залишає своє місце проживання, аби здійснити злочин у віддаленому районі. Такі злочинці рідше діють поблизу свого дому, натомість вирушають у визначені місця, що ускладнює процес їхнього виявлення та затримання [8, с. 234–235].

Однією з найвідоміших програм у сфері географічного профілювання є Rigel Analyst, яка використовується правоохоронцями по всьому світу. Ця система може функціонувати спільно з базою даних з реєстрації автотранспортних засобів, а також інформаційною системою банку даних щодо сексуальних насильницьких злочинів ViCLAS (Violent Lineage Analysis System), витягуючи з неї інформацію, необхідну для геопротильного аналізу серійних сексуальних злочинів. Загалом система Rigel Analyst враховує такі фактори, як відстань між злочинами, напрямки переміщення злочинця, тип злочину та географічні особливості місцевості й потім надає візуалізацію результатів у вигляді карт, що полегшує аналіз даних [9].

Показовим прикладом є справа «Йоркширського різника» Пітера Саткліффа, який діяв у межах певного географічного регіону в Англії у 80-ті роки XX століття. Аналіз просторового розподілу нападів дав змогу дослідникам визначити центр його активності та припустити місце проживання Саткліффа. Унаслідок цього правоохоронні органи змогли сфокусувати свої ресурси на конкретній місцевості, що призвело до арешту злочинця [10].

Географічне профілювання допомагає правоохоронним органам визначити потенційних підозрюваних, скласти пріоритетні списки для обшуків та допитів, розробити стратегії патрулювання і спостереження та прогнозувати місця майбутніх злочинів. Утім, результативність цього методу знижується стосовно мобільних злочинців, які не дотримуються сталої географічної поведінки; неефективним він може бути й у великих містах з високою щільністю населення, де злочини можуть бути випадковими з географічної точки зору.

4. Метою лінгвістичного профілювання є створення профілів правопорушників на основі мовних характеристик. Застосування цього методу ґрунтується на дослідженні мовних

особливостей підозрюваного для формування гіпотез щодо його демографічних даних, освіти, культурного походження та психологічних рис. Вивчаючи закономірності вибору мови, граматики, лексики і стилю розмови, спеціалісти з лінгвістики можуть створити профіль, який допоможе слідчим звужити коло потенційних підозрюваних або визначити характерні мовні риси, які можуть допомогти ідентифікувати їх. Значну роль відіграє також аналіз голосу підозрюваних.

Прикладом використання цього методу в розслідуванні серійних убивств є справа «Зодіака» – серійного вбивці, який діяв у штаті Каліфорнія (США) у 1960–1970-х роках. Він надсилав до газет криптограми й листи, що містили виклики до поліції та медіа. Лінгвістичний аналіз його записок дав змогу експертам зробити висновок про рівень освіти, соціальний клас та можливі професійні навички [11].

Отже, ключовими перевагами цього методу є можливість визначити демографічні та культурні характеристики підозрюваного; здатність ідентифікувати справжні загрози серед підроблених чи імітаційних повідомлень; використання для декодування зашифрованих комунікацій злочинців (наприклад, справа «Зодіака»). Недоліками цього методу є те, що він не завжди уможливорює чітку ідентифікацію конкретного злочинця, а лише допомагає визначити загальні риси останнього; лінгвістичні особливості злочинця можуть бути зміненими умисно або випадково, що ускладнює аналіз.

5. Цифровий аналіз посідає дедалі важливіше місце в кримінологічному профілюванні. Він передбачає аналіз цифрового сліду злочинця, включно з соціальними мережами, форумами, даркнетом, IP-адресами та електронною активністю.

Використання методу OSINT (Open Source Intelligence) передбачає збір, аналіз та обробку відкритих джерел інформації, таких як соціальні мережі, форуми, вебсайти та бази даних, що дає змогу визначати цифрові сліди злочинців. Поєднання OSINT з алгоритмами штучного інтелекту допомагає автоматизовано виявляти потенційні загрози та встановлювати кореляції між підозрюваними, використовуючи такі параметри, як IP-адреси, пошукові запити та онлайн-активність. У кримінальних

розслідуваннях OSINT застосовується для аналізу цифрового сліду підозрюваних, включно з їхньою активністю у даркнеті, що може вказувати на наміри чи зв'язки з іншими злочинцями [12]. OSINT є особливо цінним у кримінологічному профайлінгу, оскільки забезпечує доступ до великих масивів інформації, що може використовуватися для створення поведінкових моделей серійних злочинців та прогнозування їхніх подальших дій.

Прикладом успішного застосування цифрового профайлінгу є справа Луки Магнотти 2012 року. Його активність в інтернеті, зокрема розміщення відео злочинів, дала змогу ідентифікувати та відстежити злочинця. Після публікації відео насильства він став об'єктом міжнародного розшуку, а аналіз його пошукових запитів, акаунтів у соціальних мережах і використання VPN допоміг слідчим відстежити місцезнаходження злочинця. Зрештою Магнотта був затриманий у Берліні після того, як його цифровий слід вказав на місце перебування [13].

Позитивними аспектами цього методу є можливість виявляти підозрілу активність у соцмережах, форумах та інших цифрових платформах, що сприятиме запобіганню злочинам, швидкій ідентифікації правоохоронними органами серійних злочинців, визначенню їхньої поведінкової моделі. Серед обмежень методу – потреба в доступі до великої кількості цифрових даних, що може бути заборонено законодавчими нормами про конфіденційність; збереження злочинцями анонімності завдяки засобам VPN або даркнет-мережі, що значно ускладнює процес їх виявлення.

Висновки. Дослідження еволюції застосування методів кримінологічного профілювання дає підстави констатувати, що кожен метод має як переваги, так і обмеження. Так, *кримінально-аналітичне профілювання* дає змогу виявити загальні закономірності у злочинній діяльності та прогнозувати наступні дії потенційних убивць з метою їх запобігання; *психологічне профілювання* допомагає зрозуміти мотивацію особи злочинця; *географічне профілювання* – визначити ймовірне місце перебування злочинця; *цифрове профілювання* (OSINT, аналіз цифрового

сліду) є потужним інструментом для ідентифікації злочинців у сучасному інформаційному просторі. Комбіноване застосування цих методів значно підвищує ефективність розслідувань і дає змогу правоохоронцям вчасно реагувати на загрози серійних убивств.

Список використаних джерел

1. Біленчук П. Д., Певцова О. П. Концептуальні засади запобігання серійним убивствам. *Часопис Київського університету права*. 2023. № 1. С. 144–148.

2. The Science of Linguistic Forensics: How Language Analysis Helps Solve Crimes. *VerboLabs*. URL: <https://www.verbolabs.com/the-science-of-linguistic-forensics-how-language-analysis-helps-solve-crimes/> (дата звернення: 07.03.2025).

3. Калюга К. В. Особа злочинця як об'єкт криміналістичного дослідження: сучасний стан та перспективи розвитку: дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Запоріжжя, 2021. 474 с.

4. Галустян О. Теоретико-методологічні та історичні витоки застосування профайлінгу в слідчій діяльності. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2022. № 2 (2). С. 367–378. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-2\(2\)-367-378](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-2(2)-367-378) (дата звернення: 07.03.2025).

5. Мацола М. І., Нестерова І. А. Кримінологічне профілювання як один із сучасних напрямів запобігання злочинності. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 3. С. 182–185.

6. Amber Scherer J., Jarvis John P. Criminal Investigative Analysis. *FBI Law Enforcement Bulletin*. URL: <https://leb.fbi.gov/articles/featured-articles/criminal-investigative-analysis-skills-expertise-and-training-part-two-of-four> (дата звернення: 07.03.2025).

7. Jentzen J. M. Micro Disasters: The Case of Serial Killer Jeffrey Dahmer. *PMC*. URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC6474573/> (дата звернення: 07.03.2025).

8. Милостива Д. Ф., Полякова С. В., Бабченко А. В. Сучасний закордонний досвід попередження злочинності. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/505/13420/28096-1?inline=1> (дата звернення: 07.03.2025).

9. Professional Geographic Profiling, Rigel Analyst, *Environmental Criminology Research Inc*. URL: <https://ecricanada.com/products/rigel-analyst/> (дата звернення: 07.03.2025).

10. Biography.com Editors, Piccotti T. Peter Sutcliffe, *Biography*. URL: <https://www.biography.com/crime/petersutcliffe#problematicinvestigation-and-eventual-arrest> (дата звернення: 07.03.2025).

11. Biography.com Editors, Piccotti T. Zodiac Killer. *Biography*. URL: <https://www.biography.com/crime/zodiac-killer> (дата звернення: 07.03.2025).

12. Chowdhury Morshed, Browne Thomas Oakley, Abedin Mohammad. A systematic review on research utilising artificial intelligence for open source intelligence (OSINT) applications. *International Journal of Information Security*. 2024. Vol. 23. P. 2911–2938.

13. Debry Robert J. The Killer found by the internet: Luka Magnotta. *Robert J. DeBry & Associates*. URL: https://robertdebry.com/the-killer-foundbytheinternetlukamagnotta/?__cf_chl tk=c7lmW0UPdcWQmBK29uBP.txPrQU3E48ofF9JINk6x0I17417390611.0.1.1AH2wE.ofTT.W8cpCkLSoSUa8SQX0DVqJkYjW_BoKTuo (дата звернення: 07.03.2025).

14. Biography.com Editors, Piccotti T. Ted Bundy. *Biography*. URL: <https://www.biography.com/crime/ted-bundy> (дата звернення: 07.03.2025).

Lazarenko A.,

PhD in Law, Associate Professor,
Associate Professor of the Department
of Criminal-Executive and Criminal Law,
Penitentiary Academy of Ukraine,
Chernihiv, Ukraine
ORCID: 0000-0003-3808-6711;

Fedorova Yu.,

Master's degree student,
Penitentiary Academy of Ukraine,
Chernihiv, Ukraine

METHODS OF CRIMINOLOGICAL PROFILING AND THEIR ROLE IN PREVENTING SERIAL MURDERS

The article provides a comprehensive analysis of criminological profiling methods for serial killers, their effectiveness, and role in preventing serial crimes. The main profiling methods are identified, including criminal-analytical, psychological, geographical, linguistic, and digital. A detailed analysis of psychological profiling used to determine the motivation and behavioral characteristics of serial killers is conducted. Geographical profiling allows for determining the offender's zone of activity, which increases the effectiveness of search and apprehension of suspects. Linguistic profiling, based on the analysis of writing style and language features, enables the establishment of authorship of anonymous messages and threats. Digital analysis, particularly the OSINT method and artificial intelligence algorithms, significantly expands law enforcement capabilities in tracking and profiling criminals in cyberspace. It is established that the optimal strategy for preventing serial homicides is a

combined approach using digital analysis, criminal analytics, geoprofiling, and psychological analysis.

Key words: *criminological profiling, profiling, method, criminological research methodology, crime, offender personality, serial homicides, violent crime, forecasting, crime prevention.*

References

1. Bilenchuk, P. D. and Pevtsova, O. P. (2023), "Conceptual principles of prevention of serial murder", *Law Review of Kyiv University of Law*, No. 1, pp. 144–148.

2. "The science of linguistic forensics: how language analysis helps solve crimes", *VerboLabs*, available at: <https://www.verbolabs.com/the-science-of-linguistic-forensics-how-language-analysis-helps-solve-crimes/> (accessed 7 March 2025).

3. Kalyuha, K. V. (2021), The offender as an object of forensic research: current state and development prospects : Doctor of Sciences (Law) Thesis, Zaporizhzhia.

4. Galustian, O. (2022), "Theoretical, methodological and historical origins of the application of profiling in investigative activities", *Topical Issues in Modern Science*, No. 2 (2), pp. 367–378, available at: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-2\(2\)-367-378](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-2(2)-367-378) (accessed 7 March 2025).

5. Matsola, M. I. and Nesterova, I. A. (2019), "Criminological profiling as one of the modern directions of crime prevention", *Comparative Analytical Law*, No. 3, pp. 182–185.

6. Scherer, J. A. and Jarvis, J. P. (2014), "Criminal investigative analysis", *FBI Law Enforcement Bulletin*, available at: <https://leb.fbi.gov/articles/featured-articles/criminal-investigative-analysis-skills-expertise-and-training-part-two-of-four> (accessed 7 March 2025).

7. Jentzen J. M. (2017), "Micro disasters: the case of serial killer Jeffrey Dahmer", *PMC*, available at: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC6474573/> (accessed 7 March 2025).

8. Mylostyva, D. F., Polyakova, S. V. and Babchenko, A. V., *Modern foreign experience in crime prevention*, available at: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/505/13420/28096-1?inline=1> (accessed 7 March 2025).

9. Professional Geographic Profiling, Rigel Analyst, *Environmental Criminology Research Inc*, available at: <https://ecricanada.com/products/rigel-analyst/> (accessed 7 March 2025).

10. Biography.com Editors and Piccotti, T. (2023), Peter Sutcliffe, *Biography*, available at: <https://www.biography.com/crime/petersutcli>

ffe#problematic-investigation-and-eventual-arrest (accessed 7 March 2025).

11. Biography.com Editors and Piccotti, T. (2024), Zodiac Killer, *Biography*, available at: <https://www.biography.com/crime/zodiac-killer> (accessed 7 March 2025).

12. Chowdhury, M., Browne, T. O. and Abedin, M. (2024), "A systematic review on research utilising artificial intelligence for open source intelligence (OSINT) applications", *International Journal of Information Security*, No. 23, pp. 2911–2938.

13. DeBry, R. J., "The killer found by the internet: Luka Magnotta", Robert J. DeBry & Associates, available at: <https://robertdebry.com/the-killer-found-by-the-internet-luka-magnotta> (accessed 7 March 2025).

14. Biography.com Editors and Piccotti, T. (2024), "Ted Bundy", *Biography*, available at: <https://www.biography.com/crime/ted-bundy> (accessed 7 March 2025).